

MODELARI

El retrat literari

JORDI BALLONGA

ISIDRE GRAU

igrau@worldonline.es

Quan la convenció ens precisa que un retrat és la representació d'una persona a través de la pintura, el dibuix o la fotografia, la literatura salta disposada a esgrimir els seus poders: amb una col·lecció de paraules també pot quedar retratada, i ben retratada, una persona. Res de pinzells, llapis o càmeres: lletres, l'una darrera l'altra, amb les corresponents pauses.

D'exercir aquesta facultat, se'n va ocupar a bastament Josep Pla, un dels recreadors de la realitat més prolífics que tenim en català, un home de la terra que es va proposar descriure la Catalunya del seu temps i donar fe de tot el que veia, fidel a un sol principi: "La literatura és el reflex d'una societat determinada en un moment determinat". Per tant, a més de passar el paisatge, la gastronomia i els costums pel sedàs de les paraules, també va sotmetre a observació persones i personatges de la seva època, tal com ho demostra la galeria de retrats literaris *Homenots* (Destino).

A part de recomanar-ne la lectura dels capítols més complets i polèmics, ara no

més vull destacar la seva hàbil tècnica per escanejar del dret i del revés tot aquell que li queia sota vigilància. En aquest sentit, crec que el que expressa del dia que va conèixer Salvador Espriu és altament revelador.

En primer lloc, situa el dia de la visita, en companyia de Joan Teixidor, quinze anys després de la publicació del primer llibre d'Espriu. A continuació descriu la Barcelona d'un capvespre d'hivern i de restriccions elèctriques, amb una il·luminació pública anèmica, fins que ens porta a la casa modernista, d'escala monumental i fosca, al capdamunt del passeig de Gràcia,

Josep Pla és un dels recreadors de la realitat més prolífics que tenim, un home que va donar fe de tot el que veia

i ens fa pujar fins a un pis gran, de llarg corredor, amb un saló vagament il·luminat. Però no és fins que ens ha parlat de la decoració burgesa, anacrònica i hieràtica, que ens fa aparèixer la figura del poeta, l'home de cordialitat continguda, de curiositat inquieta, que tot s'ho mira des de la freda observació. L'home que es posa a parlar amb molta dolçor –"la dolçor una mica nyeu-nyeu de les cases bones del Maresme", la qualifica Pla– i somriu, tot posant de manifest la prominent mandíbula i la vivacitat als ulls.

Però Josep Pla ens en parla al cap d'uns quants anys, quan ja pràcticament no recorda res de la conversa mantinguda i sí els detalls de l'espai i la presència nítida de la figura. Una forma de ser que ell relaciona amb els trets minuciosos i pulcres de la cal·ligrafia de l'autor, reflex d'una

literatura basada en la reflexió calculada i exempta d'espontaneïtat. "Em semblà, en un mot, que l'alquímia literària havia imprès sobre Espriu un caràcter marcadíssim", conclou Pla les seves observacions.

I un cop retornat al cementiri urbà esgrogueït, quan Teixidor li demana la seva opinió, ell respon (o així ho escriu al cap del temps): "M'ha causat una permanent impressió de complexitat, sense potser proposar-s'ho; m'ha semblat un esperit de molta riquesa de matisació, molta més que la que fins ara ha aconseguit de formular en els seus llibres; finalment, m'ha semblat molt difícil de veure'l clar, en el sentit de donar-me un esquema o una notícia clara, i això potser més per l'envitricollament de la seva sensibilitat que per abundància de complexitat mental. Sospito que li agraden menys les idees que les coses i els homes. És un escèptic de l'esperit i un apassionat de la realitat".

I després de despatxar-se amb un veredictes tan aproximatiu, el retratista encara hi afegeix la torna sarcàstica: "No es poden dir més puerilitats amb menys paraules". I mentrestant ja ens ha sobreimpressionat el seu Espriu damunt els sentits.

PEL CIBERESPÀI

Una web literària força atípica

CARLO ANDREOLI

vespito@vespito.net

El premi Nobel Gabriel García Márquez

Internet encara no és una eina robusta de documentació i n'és una prova que no existeix cap web en castellà dedicada a un premi Nobel com Gabriel García Márquez. De fet, aconseguir la bibliografia en castellà d'aquest escriptor no és gaire fàcil.

La millor web sobre l'escriptor colombià és probablement la nord-americana *The Modern Word*, fundada l'any 1995 per un professor de química, Allen Ruch, que ara viu únicament del disseny de pàgines web i d'aquesta web literària, que actualment dona feina a deu persones.

The Modern Word aplega diverses webs de temàtica cultural, però el seu cor són les pàgines dedicades a García Márquez, Umberto Eco, Jorge Luis Borges, James Joyce i Thomas Pynchon.

Totes estan formades per llargs articles del fundador de la web. Són escrits poc usables, és a dir, no responen als canons dels textos d'Internet, que preveuen brevetat, relleu gràfic a les idees més importants, abundància de fotos i enllaços. No, els escrits de *The Modern Word* estan fets per ser imprimits i llegits tranquil·lament desconnectats de la xarxa, per després tornar a la pàgina i estudiar les dades sobre les pel·lícules basades en les

El cor de la web són les pàgines sobre García Márquez, Eco, Borges, Joyce i Pynchon

obres dels escriptors o continuar navegant a partir dels enllaços que la web dona. No sempre es tracta d'articles rigorosos, perquè a Allen Ruch li agrada sovint parlar d'ell mateix, però s'ha d'admetre que es tracta d'una de les webs literàries més sòlides que hi ha: la informació és abundant i el tractament que es dona de cada escriptor és molt complet.

The Modern Word, a més, inclou pàgines breus sobre altres escriptors experimentals del segle XX, com ara Anthony Burgess i Raymond Queneau, i està oberta a les col·laboracions i idees de tothom.

En una altra secció de la web hi ha una galeria d'art virtual on s'exposen i venen quadres basats en l'*Ulisses*, de James Joyce.

www.themodernword.com

US FEM LA WEB QUE NECESSITEU

L'ajudem a entrar a Internet

Seu de compra

CONTACTI'NS I LI FAREM UN PROJECTE A MIDA

Aprofiti els avantatges fiscals per a les empreses que entren a Internet

VESPITO.COM

<http://www.vespito.com>
vespito@vespito.com
Telèfon: 93.894.08.29